Melléklet a Szabad Szó 22. számához. Budapest, 1907. Mai 24. (6. Iuni)

VOINȚA POPORULUI

foaiă septemânală luptătoară pentru drepturile agricultorilor, muncitorilor, meseriaşilor, cubicaşilor, şi ale gazdelor mici.

Numerul telefonului 59—21. Numerul telefonului 59—21.

Cei interesanți pentru abonarea foaei, caute la „Tribuna“ acestei foi.

Primredactor: MEZŐFI VILMOS deputat dietal.

Redacția şi administrația: VII. KERÜLET, ISTVÁN-UT 67. SZÁM. Tot feluri de scrisori, bani şi altele sunt de a se trimite pe adressa „Szabad Szó“, VII., István-ut 67. sz.

Fraților!

Cine-i frate adeverat: acela abonează şi cetesce „Voința Poporului“. Cine vrea mântuirea poporului sěrac, păşesce în şirul luptătorilor nostri. Cine luptă pentru drept, pâne şi bunăstare, — asteaptă indrumare dela „Voința Poporului“. Cine vrea o lume, o viață mai bună, cetesce „Voința Poporului“, să vază drumul şi scopul.

Dar mântuirea vine numai atunci, dacă fie-care barem cu cît de puțin ie parte în zidirea acelei societăți, în care nu va fi serăciă, nedreptate, nu vor fi domni şi servitori, ci egalitate şi frățietate.

Noi suntem sěraci. Bani, ca să facem din „Voința Poporului“ foaiă politică, n'avem. „Voința Poporului“ dară apare ca annex la foaia nostră măghiară şi aşa o căpětă numai abonenții aceleia, ca membrii **Alianței țěresci pentru apărarea lucrătorilor.** Chiar din aceasta cauză Voința Poporului nici nu sě poate abona. Frații Români sunt dară constrinşi, ca să fiă membrii Alianței, ca aşa apoi să poată capěta foaia noastră, care de altcum nu se poațe abona. Datorința aceasta e datoria fie-cărui frate. **Alianța țěrească pentru apărarea lucrătorilor** şi de alt-cum ajută membrii sei, aşa că lucrătoriul cu minte îşi ține de datoriă sfântă chiar în interesul seu a se înscrie în Alianța noastră.

Cum merge înscrierea, cum poți deveni membrul Alianței noastre minunată mai toți sciți şi cari n'ar sci au să se întoarcă la noi trimitând o carte pe adressa:

„SZABAD SZÓ“
Budapest, VII., István-ut 67. I. 8.

Respândiți ideea.

Trecu iarna lungă, cînd muncitorul de pămînt sezînd acasă asteaptă tîmpul lucrului, cînd iară poate câştiga cîți-va cruceri, ca să aibă barem pînea de toate zilele. A sosit primăvara — sau durere mai bine zis vara şi a sosit şi tîmpul lucrului.

Un tîmp destul de mare trecu, — chiar iarna, cînd mai ales ați fi avut tîmp spre respândirea ideei, şi Alianța în ce privesce chiar Românii din țară, — stau încă tot la începutul începutului. Ca şi cum Românii nostri n'ar sci, n'ar vede, că fericirea lor stă în întrunire, ce în alt loc nu pot găsi, numai în sînul Alianței. De giabă au fost sascrificiile Alianței aduse chiar în interesul fraților Români. Serăcia, nepăsarea marea face, că n'am putut merge înainte nici cu un paş cît de mic. Adevěrat, că urmările, din care mai ales în tîmpul cel din urmă am avut parte foarte mare — încă au impiedecat mult organizarea între frații Români. Dar dacă frații Unguri au putut şi pot şi sciu suferi pentru ideea, pentru bunăstarea în viitor, am fi putut aştepta şi dela frații Români, că cu însuflețire şi cu speranță, în viitor să poartă şi ei necazurile, care s'au năpustit spre capul lor. Dar frații Români la necazul cel mai mic se retrag şi sě plâng, în loc ca din puterea lor sîngură să meargă înainte pe calea începută. Ca şi cum ei ar fi cei mai slabi în lumea mare.

Cu plângeri şi cu suspinări trecu iarna lungă. Ici-colo o grupă mitițică, ca o insulă mică în marea lată. Dar nici acum nu e încă târziu. Şi cum zice zicala ungurească: Mai bine târziu, decît nici cînd. Ce n'ați făcut iarna, aici e tîmpul, lucrăți acum. Şi într'o privință tîmpul e cu mult mai bun. De mergeți la lucru, dacă vě întâlniți cu oameni săraci ca voi, cari nu cunosc ideea mântuitoare să-i luminați, să scie şi ei, ce e datoria lucrătorului! Căci rezultat mare şi frumos numai atunci vom putea ajunge, dacă nu vor fi lucrători neorganizați. Şi atunci nu vor fi cazuri de acele, de cari se plâng chiar acum frații din Monyorău, că țipându-i domnul din lucru, în locul lor au venit lucrători străini scoțěnd astfel pânea din gura fraților sěraci din Monyorău. De vom fi toți organizați şi vor cere unde-va lucrători străini, grupa aceea îşi va ține de datorință sfântă a scrie mai ântâiu la grupa din loc, oare nu sunt acolo lucrători destui şi de vor afla, că numai din mâniă şi ură nu vor să lucreze cu lucrătorii din loc, nu vor merge, ca să iee pânea dinaintea fraților sei.

Şi atunci vor pierde dădătorii de lucru arma lor puternică, ca să înfricoşeze lucrătorii cu aceea, că vor lua de alt unde-va lucrători.

Plângerea fraţilor din Monyorău însă nu stă sîngură. Căpătăm astfel de plângeri şi din alt loc şi din părţi, unde sunt lucrători unguri. Dar nici într'un loc nu s'au plâns încă, că lucrător organizat, care se ţine de Alianţa noastră ar fi mĕrs, ca să strice plata fraţilor sei.

E lucru de sine înţeles dară, cu mai ântăiă noi trebue să fim în curat cu noi, ca să n'avem duşmani şi între lucrători. Destul de numeroşi sunt ei şi fără de lucrători.

Dar partea cea mai mare nici nu scie ce face. Nu din reutate mĕrg ei în locuri străini, unde şi fără de ei sunt lucrători destui, ci pentru — aceea, că nu sciu, ce fel de reu fac ei prin aceea.

Datoria noastră dară, datoria acelora, cări cunosc ideea şi scopurile Alianţei e dară ca să luminaţi acesti sĕraci. Şi ei sunt lucrători, şi ei sufĕri şi ei astept un viitor mai bun şi ca să nu piară de foame, lucra pentru cîţi-va cruceri nu gândînd spre aceea, că scot pânea din gura altor sĕraci. Voi trebue dară să-i învăţaţi. Şi chiar acum, cînd a sosit tîmpul lucrului, cînd din zi în zi vĕ întâlniţi cu lucrători străini, puteţi mai bine respândi ideea. Luminaţi aceia, cari până acum n'au sciut, că ce ei fac, e reu şi în contra frăţietăţii şi în viitor să nu facă astfel de lucruri. Invătaţi, cum trebue să alcătuiască grupă, îndrumaţi-i la centru pentru deslucire şi atunci în anul viitor peja în foarte multe locuri nu vor fi plângeri, ca acum.

Nu-i destul, ca voi să fiţi fraţi adevaraţi. Nu-i destul, că voi să cunoasceţi ipeea, scopurile sfînte. Datoria, interesul vostru e, ca şi alţii, mai aleşi aceia, cari până acum nu se ţin de noi, să viă la noi. Şi întâlnindu-vĕ cu ei, uşor va reuşi vouĕ a-i lumina şi a-i câştiga pentru ideea noastră, pentru Alianţa noastră.

Ce n'aţi făcut iarna, faceţi acum. Pentru voi, pentru binele vostru **respândiţi ideea.**

Proiectul de lege despre servitori.

Vorbirea fratelui Mezőfi.

Proiectul nefericit despre regularea relaţiunei servitorilor şi gazdilor acum deja a ajuns la desbatere generală şi în casa ţării. E bine de notat, că nime nu vrea deja, ca din acest proiect nefericit sc devină lege. Agitaţia noastră a avut efect mare. Şi ce e de rîs în lucru, că sĕ află unii posesori, ba o maioritate mare, cari nu vreau să primească proiectul din aceea cauză, că tinde multe drepturi chiar servitorilor. De cînd acest proiect nefericit a eşit la lumina soarelui, noi tot strigăm, că n'avem lipsă de el. Ei spun, că nici lor nu trebue. Dar vui atunci! Ministrului de agricultură, domnul Darányi, precum cu falâ se numesce el însuşi „părintele poporului" şi cîtor-va posesori cu o miă de holde.

Vezînd recensul mare, ce a cauzat proiectul pretutindindinea, ministrul s'a sîmţit constrins, ca să asterne proiectul înainte de desbatere înaintea conferinţei partidelor coalizate. Dar ce s'a întêmplat? În conferinţa aceastâ s'au ridicat cîţi-va oameni cu simţ de drept şi ţinĕnd vorbire aspră au declarat, că nu primesc proiectul. Şi s'au ridicat cîţi-va oameni din partea gazdilor, cari au declarat că nici ei nu primesc proiectul, fiind acesta reu chiar pentru ei. Aşa s'a vĕzut, că din proiect n'a fi nimic. Atunci s'a ridicat la vorbire ministrul Darányi şi secretariul seu Mezőssy şi mai plângênd au rugat deputaţii, ca să nu ţipă deja acum proiectul, căci atunci ei vor fi constrinşi să abzică. Ei vor caută, ca cererile cinste să aibă loc şi vor primi tot-feluri de modificări. Numai proiectul să remâne. După-ce şi Kossuth a pârtinit cererea lor, deputaţii au primit proiectul de ocamdată spre desbatere generală.

La desbatare generală după referentul proiectului primul orator era fratele Mezőfi. Intr'o vorbire de trei ceasuri a atăcat proiectul arătând şi dovedind nedreptăţile, ce sunt în proiect faţă de servitori. Deputaţii, mai ales gazdele — muruiau spre auzul voarbelor aspre. Dar fratele Mezőfi nu s'a înfricoşat ţi ca sbiciul, ce lovesce, suna mai departe vorbire la tot pas arătând o nouă nedreptate. Toată ce doare servitorului, avu loc în vorbirea aceasta care de alt-cum în ungaresce va apare şi în cărticică mică.

Vorbirea avu mare efect. Ministrul s'a simţit contrins a aşterne proiectul unei conferinţă mai mică, care apoi cu cîţi-va modificări a primit proiectul. Dar numai conferinţa acesta. Incă nu-i lege. Şi sperăm, că nici nu va fi.

Starea politică.

Despre impăcare cu Austria deja nu-i voarbă. A succes, ce a vrut guvernul, că cu alte proiecte de lege să abată atenţiunea politicianilor despre chiestiunea impăcarii.

De altcum domineazâ desbaterea proiectului de lege despre servitori. Foarte mulţi s'au înscris pe tabela oratorilor şi la desbaterea generală şi cîţi-va zile au şi trecut, cînd deodată după vorbirea deputatului Gaston Gaal, cine atăca proiectul — care în fine totuşi l'a primit — din punctul de vedere ai gazdelor — toţi oratorii, cari s'au însinuat, s'au sters de pe tabela oratorilor şi pe întrebarea presidentului, proiectul în general fu primit. Ce va fi la desbaterea detailată, încă nu se scie. Ce fel de modificări vor fi primite, depinde dela voia ministrului şi precum arată imprejurările, proiectul fără de o modificare mare va fi primit şi în detail.

Mai mare emoțiune cauza în viața politică proiectele de lege al ministrului de comerț Francisc Kossuth despre imbunătățirea (meliorarea) plății oficianților de tren și despre pragmatica de serviciu. Cel dintâiu, deși nu mult, — totuși ajunge ceva. Oficianții de tren barem cu cîte-va coroane vor avea mai mult și în lumea aceasta scumpă și sĕracă și acesta-i ceva. Cu atît mai mult e de aspru judecat proiectul de lege despre pragmatica de serviciu al oficianților de tren, care leagă pe ci într' atîta, că fără de permissiunea guvernului de comerț nici nu se pot mișca și astfel reguleaza relațiunea lor așa, ca și cum și ei ar fi cătani. Și ce e mai mult, guvernul a declarat, că în cazul, dacă acest proiect nu va fi primit, retrage și proiectul despre imbunătațirea plății. Acest proiect și declarațiunea guvernului a cauzat mare întristare la oficianții de tren, cari în zilele din urmă au ținut mai multe adunări, primind hotcriri, în care roagă guvernul să modifice proiectul despre pragmatica de serviciu. Ceva rezultat aceste cereri au și avut deja, căci comissiunea de comerț și de finanțe a primit deja cîte-va modificări liberale. Ce va fi la desbaterea în casa deputaților și cînd va veni rînd pe aceste proiecte, încă nu se scie.

Alegeriie din Austria.

Ideea socialdemocrației în zilele trecute a avut o luptă mare în țară din vecin, în Austria și din lupta aceasta, socialdemocrația a eșit, ca învingĕtor. La alegerile de deputați, cari se țineau acum primă oară pe baza votului de alegere egal și secret, fură aleși 90 de deputați de partida socialdemocrată, care partidă în parlamentul vechiu a avut numai 11 membrii. Invingerea și rezultatul socialdemocraților din Austria e foarte mare. Aceasta imprejurare nu pot și nici nu deneagă nici celelalte partide, precum nici foile lor. Dar învingerea aceasta e de judecat nu numai din punctul de vedere, că partida socialdemocrată va fi reprezentat în parlamentul Austriei cu 90 membrii, dar învingerea aceasta are o ponderazitate nespus de mare în viața Austriei.

Primă oara se poate constata, că pricina, cauza învingerii, e votul de alegere egal și secret. Cu aceasta imprejurare s'a dovedit, ce noi de mult accentuăm, că partea cea mai mare al poporului e credinciosul ideei socialdemocrată și că îndată-ce i se dă ocaziunea de a da espresiune convingerei sale rezultatul nu poate fi alta-ce, decît învingerea socialdemocraților. Și cu aceste e dovedit, că țară aceea, unde nu-i vot de alegere egal și secret, n'are parlament, în care să fiă reprezentat întreg poporul. Precum e chiar la noi, cari deja de mult asteptăm' ca în fine și guvernul nostru să facă destul datorinței sale în privința aceasta.

Rîndul, ce domina la alegeri, e dovadă pe lăngă aceea, că poporul e demn de a alege deputați. Pe lăngă agitația cea mai mare nu era la alegeri nici o turburare. Și mai ales socialdemocrații erau aceia, cari în ordinea cea mai mare s'au prezentat la urna de alegere. Și la noi spun, că poporul nu merită votul de alegere, că nici n'ar sci folosi.

Ne bucurăm de învingerea, ce au avut socialdemocrații în Austria. Și bine scim, că și la noi numai dreptul de alegere lipsesce, că socialdemocrații să fiă reprezentați în parlament cu un numĕr destul de mare.

Tot-feluri.

—

Cine mințesce! Din zi în zi căpătam sciri din întreaga țară, că și aici-și colea atîțea și atîtea au rĕmas fără de contract și lucru! Și acum chiar din comuna Pádé căpătăm scirea, că 150 de părechi au rĕmas fără de contract. Pe lăngă toate aceste ministrul de agricultură scrie, că nu-i lipsă de lucru. Și deși câștigul nu-i mare, totuși nu remân fără de lucru muncitorii de pămînt. Nu scim, de unde e aceste ministrul dar atîta e adeverat, că mii și mii de seceritori stău fără de lucru, precum ne scriu frății și ei.

Jakabokanyist condamnat. Un „frate" Jakabokanyist avea cutezanța a atăca fratele Mezőfi în foaia lor de nimică „Világszabadság". De sine s'înțelege, că fratele Mezőfi l'a pîrit și în zilele trecute a stat Jakabokanyistul cu numele Takáts înaintea curții juraților. Deși i-a s'a dat voiă liberă, ca să dovedească celea, ce a scris în articolul încriminat, calumniatorul nu scia dovedi și documenta nici măcar un cuvînt din columniile sale urîte. In loc de aceea, advocatul lui atacă din nou fratele Mezőfi. După-ce jurații l'au declarat de pĕcătos, columniatorul Takáts fu osindit la 1 lună de închisoare și 200 pedeapsă de bani.

Așa stau Jakabokanyistii!

Ce plătesc Jakabokanyistii. Precum se scie și Jakabokanylstii organizează poporul muncitor. Ei adecă așa spun. Cît de mare *dare* iau dominii acestia dela poporul sĕrac, dovedesc următoarele:

Taxele unui membru sunt următoarele:

Dare de partidă	4	cor.	80	fiil.
Taxa de membru	9	„	60	„
Foaiă	5	„	—	„
Foaiă partidei	19	„	40	„
Alta foaiă	7	„	20	„
Signal și sĕrbători	10	„	—	„
Cărți, scrisori	6	„	—	„
Adunare pentru ceia, cari stau în grevă și pe alt fond	10	„	—	„
Alta-ce	11	„	—	„

cu totul 83 coroane.

E dar, că nu-i mult? Și unde merg banii acestia? Intreabă numai pe domnul Klopfstein, secretariul Jakabokanyistilor din Arad, cine chiar în zilele trecute a fugit în America!

CRONICĂ.

—

Iubileul de 40 ani. In ziua de 8. Iunie vor fi 40 de ani, de cînd Francisc Iosif, ca rege încoronat domnesce în Ungaria. Incoronarea, precum să scie, a avut loc numai în anul 1867, cînd Francisc Deák, aşa numitul înţeleptul patriei, — a reuşit e înfiinţa împăcarea între rege şi naţiunea. Cu ocaziunea iubileului de 40 ani vor fi mari sĕrbători în Budapesta şi pe acest tîmp şi regele va sosi în capitala Ungariei.

Guvernul din ocaziunea iubileului a aşternut un proiect de lege înaintea camerii deputaţilor, în care proiect se va eterniza memoria iubileului şi în înţeleul proiectului vor înfiinţa cladiri humane şi culturale, — de sine s'înţelege din bani poporului — sau al ţării.

In zilele din urmă au sosit sciri aici în Budapesta, că poate, că regele, cine e foarte posomorit pentru alegerile din Austria, nici nu va veni la Pesta. Scirea aceasta mai târziu fu declarat de minciune, dar sigur nici acuma nime nu poate sci, oare veni-va regele între „Ungurii sei înbiţi“ pe iubileului seu de 40 ani. Şi eventuel vom ţinea iubileul regelui fără de regele iubilant. Şi acesta numai la noi s'ar poate întêmpla.

Expoziţia din Pécs. Ca să ărătăm, cît de mult mai înaintat pe calea industriei şi comerţului, în zilele de acum s'a deschis în prezenţa guvernului şi reprezentantului rege expoziţia de industria în Pécs. La deschidere erau mari festivităţi, bangueturi şi alta-ce — pe sama domnilor. Domni au declarat, ca expoziţiae foarte frumoasă, că avem o industria desvoltată şi cu aceste totul e în rînd. Poporul înci o haznă n'are din exposiţia aceasta.

Sinucidere. Din Makó ne scriu, că nu copil, de 10 ani, cu numele Szirlik István, s'a sinucis. Copilul, mubla în clasa a IV. elementară. Precum spun cauză sinuciderii e, că oare-care veciu pentru ce-va nimicuri ar fi bătut copilul, care şi de alt-cum fiind nervos — s'a spânzurati.

Inundarea Dunării. Satul Rudolfsgnad din comitatul Torontál în zilele urmă a căzut pertfa înundării. Dunărea acum foarte mare e eşit din volul seu socotit şi a înundat întreg satul aşa, că nici o casă în a rĕmas. Locuitorii satului au scăpat pri năi cu cele mai necasare.

Comiraţiune în contra regelui Românei. Precum ne scriu din Bucuresci, acolo cu descoperit o comiuraţiune în contra regelui, în care ar fi păctaşi cîţi-va bulgari. Unul dintre comicranţi, cine fu arestat — a declarat, că în ziua de 20 Mai au avut să omoară regele. Au aflat mult dinamit lu ei.

Emigrarea. Din Nagybecskerek ne scrim următoarele: După cum dă de scrie chiar vicişpanul comitatului Torontál, în anul trecut au emigrat din comitatul Torontál 12.475, dintre cari numai 1127 au venit înapoi. In acest au însă după datele statistice numai până în luna Mai au emigrat 9547 de oameni. După cum zice vicişpanul în Torontál foarte uşor ar putea ajuta, căci mai nu teritor de 70.000 de holde stă sub apă, care s'ar putea folosi — d sine s'înţelege după abducerea apii — spre scop agriculturii. Vicişpanul a şi făcut cele de lipsă chiesţiunea aceasta.

Din Alianţă.

Fraţii din **Ószentanna** roagă pe toţi lucrăto ca la ei să nu meargă spre lucru, căci şi ei su destui şi stau fără de lucru.

Fraţii au să ne scriă, cîte „Voinţa Poporulu sunt de lipsă.

Bani de trimeteţi, să ne scrieţi, pe ce sco aţi trimis.

In cauza privată să trimeteţi şteamplă pe respun

Undei lucru.

Pentru cele mai jos scrise nu luăm asup noastră responsabilitatea nici într'o privinţă. Nu sci oare bunu-i lucrul, oare şi acum sunt de lipsă lucră tori. O comunicăm numai pentru aceea, ca ori-care frate se poată face încercare:

Uradalom Kiskomárom 20 lucrători pe cîmp

Uradalom, Gyapju (com. Bihar) 40 lucrători p lună.

Deutsch Emil és Lipót, Szeged 100 cubicar

Schares Jakab, Baja 100 cubicari.

Vaska és Brand, Zsibó 200 lucrători la rîpă

Rábaszabályozási vállalat Győr 100 cubican

Gorove László, Rákoczifalva 30 lunări.

Vuka szabályozó társulat, Eszék 200 cubicar

PIAŢA DIN BUDAPESTA.

I. Cereale.

Grâu, maja m. cel mai frumos 15 cor. 60 fil
„ „ „ „ mijlociu . . 15 „ 20 „
„ „ „ „ mai slab . 14 „ 90 „
Secara, maja m. dela 12 cor. 65 fil. — 12.95
Orz, „ „ „ 12 „ 30 „ — 12.90
Cucuruz, „ „ „ 12 „ 50 „ — 12.70
Ovăs, „ „ 14 „ 80 „ — 14.20

II. Producte.

— Preţurile sunt socotite după 100 kilogr. şi in bani gata.

Unsoare de Porc, dela 142 cor. — 143 cor.
Slănină, ... „ 110 , — 115 „
Cartofi, ... „ 2 cor. 70 il. — 4.60
Spirt, ... „ 42.50 cor. — 43 cor.

Bani, scrisori și tot-feluri sunt de se adressa la

„Szabad Szó“
Budapest, VII., István-ut 67. sz.

Tipografia Ranko Milics, Budapest, IX., Tompa-utca 1